

практиці повинна стати конструктивна самореалізація особистості дитини в соціумі. Створення такого середовища пов'язане із реалізацією соціально-терапевтичної функції психолога, яка визначається як «комплексний вербальний та невербальний вплив психолога на когнітивну, емоційну і конативну сфери особистості дошкільника з метою допомогти йому змінити ставлення до наявних проблем і оточуючого соціального середовища» [4].

Список використаних джерел

1. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры. Москва : Прогресс, 1988. С. 147–148.
2. Мелетинский Е. М. Миф и сказка. *Фольклор и этнография*. Москва, 1970. С. 284–296.
3. Прокопова О. Казка як ефективний засіб збагачення морального досвіду вчителів. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2006. № 4. С. 24–27.
4. Пропп В. Я. Исторические корни волшебной сказки. Москва : Лабиринт, 2000. 336 с.
5. Самохвалова А. Г. Преодоление коммуникативных трудностей младших школьников средствами сказкотерапии. *Перспективы науки и образования*. 2013. № 4. С. 200–213.
6. Фрейд З. Введение в психоанализ. Санкт-Петербург : Алетейя СПб, 1999. 279 с.
7. Юнг К. Г. Подход к бессознательному. *Архетип и символ*. Москва : Ренессанс, 1991. 300 с.

Яковенко О. В.,
старший викладач
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»,
м. Київ, Україна

Бояджян Ю. Г.,
студентка бакалаврату
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»,
м. Київ, Україна

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА НАВЧАЛЬНОЇ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗВО

Професійний розвиток майбутнього фахівця-психолога, його соціальна затребуваність, в першу чергу, залежить від уміння проявляти ініціативу, вирішувати нестандартні задачі; від здібності прогнозувати та планувати самостійні дії разом із успіхами в навчально-професійному середовищі. Стратегічним спрямуванням вищої підготовки є оптимізація системи управління освітньої програми учбового закладу і побудова ефективного освітнього простору, який дозволить розкрити внутрішні ресурси студента для досягнення успіхів у навчальній діяльності.

На думку Н. Ф. Шевченко [4], навчальна успішність у ЗВО – це показник ефективності навчання, що визначає успішне проходження студента по ступеням освіти, розкриття і розвиток особистого потенціалу, здібностей, прогресивну зміну в характері відносин, мотивації навчання, вивчення і оволодіння професійними знаннями, уміннями, навичками, повноту реалізації потреб, інтелектуальне зростання і оптимальне функціонування всіх складових.

Емоційний інтелект є дуже важливим фактором впливу на навчальну успішність, особливо для студентів, які навчаються за спеціальностями напрямку «Соціальні та поведінкові науки». Не тільки майбутня професія вимагатиме від студента високого рівня комунікативних навичок, самоконтролю, стресостійкості та іншого, а й сам навчальний процес. Під час такого навчання доводиться взаємодіяти з великою кількістю людей. Загальна атмосфера впливає на навчальний процес, оскільки студент має адаптуватися, самовизначатися в колективі та налагоджувати адекватні стосунки з оточенням. Низька здатність встановлювати ефективні взаємовідносини не тільки знижує кількість соціальних можливостей для людини, а й негативно впливає на її моральний стан.

Але, з іншого боку, навчальна успішність студентів з високим рівнем комунікативних навичок може бути завищена через те, що такі особистості можуть впливати на викладачів та інших студентів у власних корисливих цілях (наприклад, отримання вищої оцінки).

Також панує думка, що висока самооцінка та впевненість у своїх силах має великий вплив на академічну успішність особистості. Людина, що заздалегідь готова прийняти поразку та не вірить у себе, з меншою вірогідністю буде готова займатися складними, але цікавими навчальними завданнями. Навіть питання взяття на себе ініціативи під час виконання групових завдань можуть скласти для невпевненої в собі людини великі складнощі, хоча це є однією з можливостей проявити свою активну та дослідницьку позицію.

Та з іншого боку, система нашого навчання спрямована на те, щоб хвалити студента за результат без урахування затрачених зусиль. У випадку, коли студент легко досягнув гарного результату і його хвалять, велика ймовірність появи завищеної самооцінки, в той час як студент, що витратив багато зусиль та ресурсів, буде відчувати марність своїх витрачених зусиль, що знизить його впевненість в собі. Через це, питання похвали під час навчання у ЗВО може сильно вплинути на самооцінку, а вона, в свою чергу, на сприйняття особистістю своїх можливостей, що може призвести до зниження навчальної успішності.

Загалом, ми можемо зробити висновок про те, що існує дуже багато факторів впливу на навчальну успішність. Вони можуть бути як інтелектуальні, так і особистісні, що робить питання вивчення цих залежностей ще важливішим. Навчальний процес – це складний та

значущий період життя студента, під час якого навіть такі речі як атмосфера в колективі чи загальна ерудованість можуть впливати на результат навчання.

Для дослідження загального рівня емоційного інтелекту та його складових нами була обрана методика Н. Холла. Ця методика є однією з найповніших та найширших на визначення рівня EQ, За її допомогою можна визначити рівень наступних компонентів:

1. Емоційна обізнаність – здатність особистості аналізувати власні емоційні стани та думки, проводити логічні зв'язки між ними та своїми діями.

2. Управління своїми емоціями – після аналізу та розуміння свого стану, це здатність контролювати його.

3. Внутрішня мотивація – здатність звертатись до внутрішньої мотивації та підтримувати її у ній.

4. Емпатія – за деякими моделями емоційного інтелекту, це головний компонент емоційної структури особистості, так як саме здатність відчувати переживання інших людей та співчуття розкривають перед нами можливість краще розуміти оточуючих та контролювати їх стани.

5. Управління емоціями інших людей – рівень розвитку емоційного інтелекту, при якому людина здатна контролювати не тільки свої стани, а й стани оточуючих.

Рівні парціального емоційного інтелекту допомагають нам набагато краще зрозуміти в яких сферах людина має вищі показники, які навички та здібності в неї розвинені краще. Наразі, нас цікавить з цих шкал найбільше «Управління своїми емоціями», так як це, буквально, здатність до самоконтролю. Під час навчання у ЗВО, як ми вже зазначала у теоретичній частині, критично важливо вміти себе контролювати, вміти налаштувати себе на позитивні емоційні стани та виявляти лише бажані реакції на стресові ситуації.

В той же час, для є цікавим вплив толерантності до стресу на навчальний процес студентів. Стресостійкість є дуже схожим поняттям на самоконтроль, так як ці два поняття включають в себе контроль своїх переживань та емоцій. Але толерантність до стресу відрізняється тим, що дозволяє не тільки контролювати себе, а й морально вистояти у важкій ситуації, залишатися гнучким до мінливих умов, не втратити своїх навичок та проявляти на тому самому рівні свої здібності.

Стресостійкість вимірюється в нашому дослідженні за допомогою методики вивчення перцептивної оцінки рівня стресостійкості під авторством В. В. Козлова, Г. М. Мануйлова, а для визначення рівня самоконтролю була обрана методика ССУ Н М. Пейсахова. Великий масив даних можна отримати по кожному респонденту за допомогою певних шкал. На думку автора, процес самоорганізації включає в себе вісім послідовних етапів:

1. Аналіз протиріч чи орієнтування в ситуації – перший етап, на якому особистість має розробити певну суб'єктивну модель ситуації. 2. Прогнозування – створюється модель-прогноз, яка на основі отриманої інформації ззовні може показати усі можливі варіанти майбутнього у цій конкретній ситуації. 3. Цілепокладання – розумова діяльність наступного етапу, результат якої – модель бажаного, тобто перехід від моделі вірогідності до моделі про бажані та можливі результати. 4. Планування – особистість розробляє певний план дій, систему засобів та послідовність їх використання для досягнення моделі бажаного. 5. Прийняття рішення – особистість приймає рішення про виконання плану дій, затвердженого раніше. 6. Критерії оцінки – виступає як результат всієї системи відношення особистості до інших людей, до себе, своїх можливостей, самооцінки суб'єкта. Особистість вирішує, які мають бути критерії, що оцінюють успішність отриманих результатів після виконання плану дій. 7. Самоконтроль – здатність особистості зібрати інформацію про хід виконання плану в реальній ситуації, здатність провести план успішно та стримано, за тими критеріями, що були визначені раніше. 8. Корекція – особистість може змінити реальні дії, поведінку та спілкування на основі нової отриманої інформації ззовні для більш успішного виконання плану.

Загальний рівень самоконтролю розраховується шляхом сумування всіх показників шкал. Цей показник є для нас найбільш цікавим, так як навчальний процес передбачає проходження усіх етапів, що зазначені у методиці. Студенту також треба проаналізувати ситуацію, розробити певні моделі бажаного та прогностичні моделі, скласти план дій та втілити його у життя при отриманні певних навчальних завдань. Так як академічна діяльність спрямована на виконання багаторівневих задач, ми вважаємо цю методику найбільш адекватною нашому дослідженню.

Для оцінювання навчальної успішності студентів ми розробили власний опитувальник. Він допомагає зібрати таку інформацію, як вік, стать, навчальний заклад, курс студента та середній бал за нинішній рік. Також додатково ми включили до опитувальника питання про те, наскільки важко дається респонденту навчальний процес. На нашу думку, може бути певна кореляція між рівнем емоційного інтелекту, його складниками та тим, наскільки легко студент може опановувати завдання у ЗВО.

Список використаних джерел

1. Виноградов О. Г. Академічна успішність: комплексний підхід до побудови передбачувальних моделей. *Наукові записки НаУКМА*. 2016. Т. 188. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. С. 46–49.
2. Деревянко С. П. Складові емоційного інтелекту та їх значення в процесі соціально-психологічної адаптації студентів. *Вісник Чернігівського держ. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. Серія : Психологічні науки*. 2006. Вип. 41.

С. 87–89.

3. Носенко Е. Л., Четверик-Бурчак А. Г. Емоційний інтелект як чинник досягнення життєвого успіху. Київ : Освіта України. 2016. 182 с.
4. Шевченко Н. Ф., Шевченко А. І. Успішність студентів як проблема педагогіки вищої школи. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Педагогічні науки.* №2. Запоріжжя : ЗНУ, 2009. 232 с.